

Bydgoszcz, dnia   maja 2018 r.

WOJEWODA KUJAWSKO-POMORSKI

WPS.III.9421.4.4.2018.EP

**Pani
Lidia Glaza
Kierownik GOPS
w Gostycynie**

ZALECENIA POKONTROLNE

Wojewoda Kujawsko - Pomorski stosownie do art. 28 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz. U. z 2017 r. poz. 1769 z późn. zm.) - zwanej dalej ustawą o pomocy społecznej oraz § 17 rozporządzenia Ministra Polityki Społecznej z dnia 23 marca 2005 r. w sprawie nadzoru i kontroli w pomocy społecznej (Dz. U. nr 61 poz. 543 z późn. zm.) - zwanego dalej rozporządzeniem w sprawie nadzoru i kontroli, przekazuje niniejsze zalecenia pokontrolne.

W dniach od 06-08 i 12-13 marca 2018 r. - inspektorzy Wydziału Polityki Społecznej, działający na podstawie upoważnień Wojewody Kujawsko-Pomorskiego przeprowadzili kontrolę problemową w Gminnym Ośrodku Pomocy Społecznej w Gostycynie - zwanym dalej Ośrodkiem.

Tematyka kontroli dotyczyła:

- 1) struktury zatrudnienia w Gminnym Ośrodku Pomocy Społecznej w oparciu o wskaźnik zatrudnienia wynikający z art. 110 ust. 11 i ust. 12 ustawy o pomocy społecznej;
- 2) organizowania i świadczenia specjalistycznych usług opiekuńczych w miejscu zamieszkania dla osób z zaburzeniami psychicznymi (zadanie zlecone);
- 3) organizowania i świadczenia usług opiekuńczych oraz specjalistycznych usług opiekuńczych na terenie gminy (zadanie własne);
- 4) prawidłowości przyznawania pomocy w formie zasiłku stałego.

Kontrolą został objęty okres od dnia 1 stycznia 2017 r. do dnia 6 marca 2018 r. - z uwzględnieniem decyzji przyznających świadczenia w formie zasiłków stałych wydanych przed wyżej podanym okresem.

Celem kontroli było przedstawienie stanu faktycznego w obszarze objętym tematyką kontroli, w tym ustalenie ewentualnych nieprawidłowości oraz ich zakresu i skutków. Szczegółowe wyniki przedstawione zostały w protokole kontroli.

Przedmiotowy protokół w dniu 24 kwietnia 2018 r. został podpisany przez Kierownika jednostki podlegającej kontroli.

Na dzień rozpoczęcia kontroli w Ośrodku zatrudnionych było 3 pracowników socjalnych w pełnym wymiarze czasu pracy - uprawnionych do przeprowadzania rodzinnych wywiadów środowiskowych.

Ustawa o pomocy społecznej w art. 110 ust. 11 oraz ust. 12, w brzmieniu obowiązującym od 1 stycznia 2015 r. określa, iż: „Ośrodek pomocy społecznej zatrudnia pracowników socjalnych proporcjonalnie do liczby ludności gminy w stosunku jeden pracownik socjalny zatrudniony w pełnym wymiarze czasu pracy na 2000 mieszkańców lub proporcjonalnie do liczby rodzin i osób samotnie gospodarujących, objętych pracą socjalną w stosunku jeden pracownik socjalny zatrudniony w pełnym wymiarze czasu pracy na nie więcej niż 50 rodzin i osób samotnie gospodarujących. Ośrodek pomocy społecznej zatrudnia w pełnym wymiarze czasu pracy nie mniej niż 3 pracowników socjalnych”.

Zgodnie z informacją otrzymaną z Urzędu Gminy w Gostycynie liczba mieszkańców gminy na dzień 06.03.2018 r. wynosiła 5.388 osób. W związku z powyższym wymóg określony w art. 110 ust. 11 i ust. 12 ustawy o pomocy społecznej został zachowany.

W roku 2017 ze specjalistycznych usług opiekuńczych w miejscu zamieszkania dla osób z zaburzeniami psychicznymi skorzystało 6 osób z terenu gminy Gostycyn.

Kierownik Ośrodka przedłożył zespołowi kontrolnemu Pełnomocnictwo nr 3/2004 z dnia 05.05.2004 r. do zawierania umów oraz do wydawania decyzji administracyjnych w indywidualnych sprawach z zakresu pomocy społecznej, należących do właściwości gminy wydane przez Wójta Gminy. Powyższy dokument nie zawiera podstaw prawnych.

Z wykonawcą usług zawarto stosowne umowy o świadczenie usług opiekuńczych wraz z aneksami.

Na podstawie analizy akt osobowych realizatorów specjalistycznych usług opiekuńczych stwierdzono, iż osoby te spełniają wymóg art. 3 ust. 1 i 2 rozporządzenia MPS w sprawie specjalistycznych usług opiekuńczych. Nie posiadają natomiast przeszkolenia i doświadczenia, o których mowa w § 3 pkt 4 cyt. rozporządzenia, a które to jest wymagane w przypadku świadczenia przez te osoby usług określonych w § 3 pkt 1 lit. a cyt. rozporządzenia.

Na podstawie dokumentacji świadczeniobiorców stwierdzono, że osoby, którym przyznano decyzją specjalistyczne usługi opiekuńcze kwalifikowały się do tej formy pomocy.

Akta są kompletne, zawierają wnioski o pomoc, rodzinne wywiady środowiskowe wraz z niezbędnymi zaświadczeniami oraz decyzje administracyjne. Na wnioskach o pomoc umieszczone są pieczętki z datą wpływu.

Postępowanie odnośnie rozeznania zakresu potrzeb w powyższych przypadkach nie budzi zastrzeżeń. W decyzjach administracyjnych z reguły poprawnie określano czas, na jaki świadczenie zostało przyznane oraz liczbę godzin świadczonych usług w miesiącu.

Jednak w treści decyzji nie wyszczególniano ilości realizowanych godzin usług w odniesieniu do poszczególnych specjalistów - co nie stanowi o pełnym rozstrzygnięciu sprawy.

Niektóre decyzje zawierają nieaktualne podstawy prawne, są również błędy pisarskie i niewłaściwie podane punkty w części orzekającej.

Ponadto nie wszystkie decyzje są doręczane świadczeniobiorcom, co uniemożliwia wniesienie np. odwołania od zastosowanego rozstrzygnięcia.

Są też wydawane decyzje, które rozstrzygają o sprawie z datą wsteczną lub też data wniosku, na podstawie którego decyzja została wydana - jest późniejsza od daty decyzji.

Z uwagi na specyfikę powyższej formy pomocy zasadne byłoby przedstawianie w rodzinnym wywiadzie środowiskowym w szerszym zakresie sytuacji zdrowotnej świadczeniobiorców, ich stopnia zaradności w celu określenia niezbędnych potrzeb oraz zaplanowania usług w odpowiednim zakresie, jak również odzwierciedlanie realizowanej w danym środowisku pracy socjalnej.

Osoby realizujące specjalistyczne usługi opiekuńcze dla osób z zaburzeniami psychicznymi prowadzą szczegółowe karty pracy oraz miesięczne oceny psychospołecznego funkcjonowania każdego klienta wraz z opisem zrealizowanych usług. Dokumentacja ta prowadzona jest w sposób rzetelny i skrupulatny. Odnotowywane jest każdorazowe wejście w środowisko. Zapisy zawierają informację o dacie i godzinach wykonywania usług. Powyższe potwierdza podpisem rodzic dziecka. W dwóch przypadkach jednak stwierdzono brak podpisu opiekuna.

W badanym okresie GOPS w Gostycynie nie wydał decyzji, dotyczących udzielenia wsparcia w formie usług opiekuńczych lub specjalistycznych usług opiekuńczych w ramach zadań własnych gminy (ani przyznających, ani też odmownych).

Z ustnych wyjaśnień Kierownika wynika, iż Gostycyn jest gminą o charakterze rolniczym, w której gospodarstwa prowadzone są wielopokoleniowo i w związku z tym opiekę nad osobami starszymi i chorymi sprawują członkowie rodzin. W przypadku 47 rodzin z terenu gminy - pobierane są świadczenia pielęgnacyjne, zasiłki dla opiekuna lub specjalne zasiłki opiekuńcze.

Przyczyną nierealizowania usług opiekuńczych jest również rezygnacja z nich w momencie, gdy osoba dowiaduje się o konieczności ponoszenia części odpłatności za usługi.

Ponadto osoby, które są w miarę sprawne ruchowo mają możliwość korzystania z Domu Dziennego Pobytu funkcjonującego na terenie gminy, gdzie mają zapewnione posiłki, rehabilitację stosowną do ich potrzeb, zajęcia manualne, itp.

Niemniej gmina jest przygotowana na udzielenie takiej pomocy w każdej chwili, gdyż podjęta jest uchwała Nr XLIV/246/10 Rady Gminy Gostycyn z dnia 25 marca 2010 r. w sprawie szczegółowych warunków przyznawania i odpłatności za usługi opiekuńcze i specjalistyczne usługi opiekuńcze oraz szczegółowych warunków częściowego lub całkowitego zwolnienia od odpłatności jak również trybu ich pobierania.

Z powyższej Uchwały nie wyłączono specjalistycznych usług opiekuńczych w miejscu zamieszkania dla osób z zaburzeniami psychicznymi (realizowanych w ramach zadań zleconych, finansowanych z budżetu Wojewody), do czego obliuguje art. 50 ust. 6 ustawy o pomocy społecznej - co powoduje nieprecyzyjne określenie jej treści.

Zespół kontrolny w trakcie rozmowy z Kierownikiem GOPS wskazał jednak na potrzebę podjęcia odpowiednich działań w kierunku systematycznego rozeznawania potrzeb w tym zakresie oraz bieżącego monitorowania sytuacji osób starszych, niepełnosprawnych, w szczególności osób samotnie zamieszkałych. Istotne jest również upowszechnianie na terenie gminy - w ramach pracy socjalnej - informacji, dotyczących możliwości skorzystania z pomocy i wsparcia w formie usług opiekuńczych oraz specjalistycznych usług opiekuńczych.

Na podstawie analizy dokumentacji osób otrzymujących zasiłki stały - stwierdza się, że osoby kwalifikowały się do tej formy pomocy - zgodnie z wymogami określonymi w art. 37 ustawy o pomocy społecznej oraz że akta zawierają wszystkie wymagane dokumenty, warunkujące przyznanie pomocy w powyższej formie.

Jednakże zastrzeżenia budzi sposób wypełniania wywiadów - brak danych o rodzinie świadczeniobiorcy, która mogłaby stanowić wsparcie (nie tylko finansowe) oraz o podejmowanych działaniach o charakterze pracy socjalnej. Informacje o stanie zdrowia są podane w minimalnym zakresie, co nie obrazuje stopnia samodzielności osoby.

Niektóre decyzje administracyjne, przyznające pomoc w formie zasiłków stałych, podobnie jak w przypadku decyzji przyznających specjalistyczne usługi opiekuńcze zawierają różne nieprawidłowości np.: nieaktualne podstawy prawne, niewłaściwie podane daty oraz treści dotyczące pouczenia.

Ponadto nie wszystkie decyzje są dostarczane klientom w sposób, gwarantujący możliwość odwołania się w wymaganym terminie.

W dwóch przypadkach stwierdzono niewłaściwy sposób obliczania wysokości zasiłków stałych w okresach, w których następowała weryfikacja kryteriów dochodowych oraz kwot świadczeń pieniężnych z pomocy społecznej - co wymaga uregulowania.

W toku analizy akt osób, otrzymujących pomoc w formie zasiłku stałego - zwrócono szczególną uwagę na osoby samotnie zamieszkałe, niepełnosprawne, posiadające znaczny stopień niepełnosprawności - w kontekście ewentualnych potrzeb w zakresie usług opiekuńczych.

Z informacji, zawartych w rodzinnych wywiadach środowiskowych oraz z ustnych informacji pracowników socjalnych można stwierdzić, iż osoby, które wymagają pomocy usługowej mają ją zabezpieczoną w wystarczającym stopniu ze strony rodziny. Nie we wszystkich przypadkach jest to jednak odpowiednio odnotowane w dokumentacji.

W dwóch przypadkach osób, które oczekiwały na orzeczenie o stopniu niepełnosprawności - nie podjęto odpowiednich działań określonych w art. 106 ust. 7-11 ustawy o pomocy społecznej.

Przyznanie zasiłków stałych poprzedzone było rodzinnymi wywiadami środowiskowymi. Wywiady te przeprowadzane były przez pracowników Ośrodka w terminach zgodnych z § 2 ust. 1 i 2 rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 8 czerwca 2012 r. w sprawie rodzinnego wywiadu środowiskowego (Dz.U. z 2012 r., poz. 712), a decyzje administracyjne wystawiane w terminie zgodnym z art. 35 §1 Kodeksu postępowania administracyjnego.

Zgodnie z art. 107 ust. 4 ustawy o pomocy społecznej, w przypadku osób korzystających ze stałych form pomocy, aktualizację wywiadu sporządza się nie rzadziej niż co sześć miesięcy. Z analizy terminów przeprowadzania wywiadów środowiskowych w odniesieniu do osób otrzymujących zasiłki stałe wynika, iż w kilku przypadkach nie zostały zachowane wymagane terminy ustawowe.

Kontroli poddano również poprawność realizacji wypłat przyznanych zasiłków stałych, porównując kwoty świadczeń z decyzji administracyjnych z kwotami na listach wypłat. Kwoty przyznanych świadczeń zostały obliczone prawidłowo. Nie stwierdzono rozbieżności między wysokością przyznanego świadczenia „na decyzji”, a kwotą wypłaconą według listy wypłat.

Stwierdzone nieprawidłowości odnoszą się do: spraw formalno - prawnych oraz sposobu realizacji świadczeń pomocy społecznej. Wynikają one z niedostatecznego stosowania obowiązujących przepisów prawnych przy wykonywaniu zadań ustawowych. Istniejący stan rzeczy może skutkować nieprawidłowym funkcjonowaniem jednostki pod względem organizacyjnym oraz niewłaściwym wykonywaniem powierzonych zadań.

Na podstawie § 17 ust. 2 rozporządzenia w sprawie nadzoru i kontroli wskazuje się Kierownika Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Gostycynie jako osobę odpowiedzialną za powstanie nieprawidłowości oraz za podjęcie odpowiednich działań w celu ich usunięcia.

W związku z zakończeniem postępowania kontrolnego z uwzględnieniem § 16 ust. 1 rozporządzenia Ministra Polityki Społecznej z dnia 23 marca 2005 r. w sprawie nadzoru i kontroli w pomocy społecznej, przekazując powyższe uwagi i wnioski Wojewoda Kujawsko-Pomorski zaleca:

1. Posiadane przez Kierownika GOPS w Gostycynie Pełnomocnictwo nr 3/2004 do zawierania umów oraz wydawania decyzji z zakresu pomocy społecznej - uzupełnić o odpowiednie podstawy prawne.
termin wykonania: bez zbędnej zwłoki
2. Uzupełnić wymogi kwalifikacyjne przez realizatorów specjalistycznych usług opiekuńczych dla osób z zaburzeniami psychicznymi - zgodnie z § 3 pkt 4 rozporządzenia MPS z dnia 22.09.2005 r. z późn. zm.
termin wykonania: bez zbędnej zwłoki
3. W decyzjach dotyczących przyznania specjalistycznych usług opiekuńczych dla osób z zaburzeniami psychicznymi - wskazywać ilość godzin realizowanych przez poszczególnych specjalistów.
termin wykonania: na bieżąco
4. Wyeliminować nieprawidłowości wyszczególnione w treści protokołu, dotyczące wystawiania decyzji oraz doręczać decyzje klientom.
termin wykonania: na bieżąco
5. W rodzinnych wywiadach środowiskowych w szerszym zakresie przedstawiać sytuację zdrowotną i rodzinną oraz zakres podjętych działań w ramach pracy socjalnej.
termin wykonania: na bieżąco
6. W kartach pracy, prowadzonych przez realizatorów specjalistycznych usług opiekuńczych dla osób z zaburzeniami psychicznymi - umieszczać pisemne potwierdzenia wykonania usług.
termin wykonania: na bieżąco
7. Uregulować treść uchwały Nr XLIV/246/10 w sprawie usług opiekuńczych i specjalistycznych usług opiekuńczych zgodnie z art. 50 ust. 6 ustawy o pomocy społecznej.
termin wykonania: bez zbędnej zwłoki
8. Podjąć działania w kierunku systematycznego rozpoznawania potrzeb w zakresie usług opiekuńczych, realizowanych w ramach zadań własnych gminy.
termin wykonania: na bieżąco
9. W okresach weryfikacji kryteriów dochodowych - prawidłowo obliczać wysokość świadczeń.
termin wykonania: na bieżąco
10. W sytuacjach osób oczekujących na orzeczenia o stopniu niepełnosprawności, podejmować działania zgodnie z art. 106 ust. 7-11 ustawy o pomocy społecznej.
termin wykonania: na bieżąco
11. W przypadku osób, korzystających ze stałych form pomocy - rodzinne wywiady środowiskowe przeprowadzać w terminach zgodnych z art. 107 ust. 4.
termin wykonania: na bieżąco

W wyżej wymienionych kwestiach działalność Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Gostycynie wymaga podjęcia stosownych działań. Po zrealizowaniu powyższych zaleceń jednostka wykonywać będzie zadania statutowo-ustawowe w wymaganym wymiarze.

Wydział Polityki Społecznej, prowadzący powyższą kontrolę ocenia działalność kontrolowanej jednostki w zakresie realizacji zadań objętym kontrolą - jako pozytywną z nieprawidłowościami.

Zgodnie z art. 128 ust. 1 - 7 ustawy o pomocy społecznej:

1. Wojewoda w wyniku przeprowadzonych przez zespół inspektorów czynności, o których mowa w art. 126 cyt. wyżej ustawy, może wydać jednostce organizacyjnej pomocy społecznej albo kontrolowanej jednostce zalecenia pokontrolne.
2. Jednostka organizacyjna pomocy społecznej albo kontrolowana jednostka może, w terminie 7 dni od dnia otrzymania zaleceń pokontrolnych, zgłosić do nich zastrzeżenia.
3. Wojewoda ustosunkowuje się do zastrzeżeń w terminie 14 dni od dnia ich doręczenia.
4. W przypadku nieuwzględnienia przez wojewodę zastrzeżeń jednostka organizacyjna pomocy społecznej albo kontrolowana jednostka w terminie 30 dni obowiązana jest do powiadomienia wojewody o realizacji zaleceń, uwag i wniosków.
5. W przypadku uwzględnienia przez wojewodę zastrzeżeń, o których mowa w ust. 2, jednostka organizacyjna pomocy społecznej albo kontrolowana jednostka w terminie 30 dni jest obowiązana do powiadomienia wojewody o realizacji zaleceń, uwag i wniosków, o których mowa w ust. 1, mając na uwadze zmiany wynikające z uwzględnionych przez wojewodę zastrzeżeń.
6. W przypadku stwierdzenia istotnych uchybień w działalności jednostki organizacyjnej pomocy społecznej albo kontrolowanej jednostki wojewoda, niezależnie od przysługujących mu innych środków, zawiadamia o stwierdzonych uchybieniach organ założycielski tych jednostek lub organ zlecający kontrolowanej jednostce realizację zadania z zakresu pomocy społecznej.
7. Organ, o którym mowa w ust. 6, do którego skierowano zawiadomienie o stwierdzonych istotnych uchybieniach, jest obowiązany, w terminie 30 dni od dnia otrzymania zawiadomienia o stwierdzonych uchybieniach, powiadomić wojewodę o podjętych czynnościach.

W przypadku nie wniesienia zastrzeżeń do sformułowanych zaleceń pokontrolnych uprzejmie proszę o poinformowanie Wydziału Polityki Społecznej Kujawsko-Pomorskiego Urzędu Wojewódzkiego w Bydgoszczy, w terminie 30 dni od daty otrzymania niniejszego pisma, o sposobie wykorzystania wyników kontroli, realizacji powyższych zaleceń lub przyczynach braku ich realizacji.

W przypadku braku realizacji zaleceń pokontrolnych zostanie wszczęte postępowanie administracyjne, zgodnie z art. 130 i 131 ustawy o pomocy społecznej.

Do wiadomości:
Wójt Gminy Gostycyn

Mikołaj Bogdanowicz
Wojewoda Kujawsko-Pomorski